

BORNHOLMS
R E G I O N S K O M M U N E

Vores Ø

POLITIK FOR KULTUR,
IDRÆT OG FRITID PÅ
BORNHOLM

Forord

Kultur-, idræts og fritidsområdet har stor betydning for Bornholms borgere, tilflyttere og besøgende uanset alder. På Bornholm skal vi alle kunne bevæge os og blive bevæget, så vi mærker og oplever, at dette er vores fælles ø. Muligheden for at deltage aktivt i kultur og idræt er afgørende for mødet mellem mennesker og bidrager til et sundt og aktivt liv.

Med denne politik udstikker vi retningen for de kommunale prioriteringer på kultur- og fritidsområdet i de kommende år. På vegne af Bornholms Regionskommune vil jeg gerne takke alle foreninger, kultur- og idrætsinstitutioner og kommunale fagcentre, som har bidraget med inspirerende og værdifulde input til Vores Ø – En politik for kultur, idræt og fritid på Bornholm.

Erik Lund Hansen, formand for
Job-, Udviklings- og Fritidsudvalget

Indledning

Vores Ø er fortællingen om Bornholm, det vi sætter pris på, det der kendetegner øen, og det vi ønsker at udvikle på. På Bornholm understøtter kultur-, idræts- og fritidsområdet det gode liv. Det skal være let at komme i gang med aktiviteter og at møde andre i fællesskaber.

Øens borgere i alle aldre kender til fortællingen om Bornholm og er stolte over vores ø, som mange gæster og turister tiltrækkes af.

Bornholm er en ø, hvor kultur-, idræts- og fritidslivet er i udvikling og kendetegnet ved mangfoldighed og nyskabende, hvor aktive foreninger, institutioner, virksomheder m.fl. er vigtige samarbejdspartnere i udviklingen på Bornholm.

Bornholms idræts-, fritids- og kulturliv spiller en væsentlig rolle i realiseringen af kommunens overordnede vision om, at vi skal være 42.000 bornholmere i 2028. Som følge heraf skal en ny kultur-, idræts- og fritidspolitik understøtte denne ambition og bidrage aktivt til, at Bornholm er et attraktivt sted at bo, besøge og flytte til – både nu og i fremtiden.

Med udgangspunkt i kommunens vision har Job-, Udviklings- og Fritidsudvalget godkendt fire fokusområder, som skal danne rammen for de politiske ambitioner på kultur-, idræts- og fritidsområdet.

Fokusområderne er

- ❖ Livskvalitet
- ❖ Dannelse og fællesskab
- ❖ Samskabelse
- ❖ Faciliteter og mødesteder

"Vores Ø – Politik for kultur, idræt og fritid på Bornholm" gælder Bornholms selvejende og kommunale institutioner og foreninger inden for kultur-, idræts- og fritidsområdet.

Politikken spiller sammen med Folkeoplysningspolitikken og kommunens øvrige politikker og erstatter nuværende idrætspolitik (2013), kulturpolitik (2015) og bibliotekspolitik (2017)

Kultur-, idræts- og fritidslivet på Bornholm

Bornholm adskiller sig på flere måde fra resten af Danmark. Øen har en særegen kulturhistorie, som er helt forskellig fra det øvrige lands historie, en spektakulær natur, der byder på klipper, skov og strande, samt helt særlige geologiske forhold, som ikke kendes andetsteds i landet.

Det er kendetegn, som bl.a. har givet grøbunden for et mangfoldigt kultur, idræts- og fritidsliv, der i dag løftes af en bred vifte af selvejende og kommunale kultur-og idrætsinstitutioner, foreninger, kunstnere og initiativrige ildsjæle.

Som øsamfund må Bornholm langt hen af vejen være selvforsynende i sine kultur-, idræts- og fritidstilbud, da det ikke er muligt i dagligdagen at benytte en nabokommunes tilbud. På tværs af øen findes flere idrætshaller, svømmehaller, medborgerhuse og friluftsfaciliteter, men også et stort stisystem og en variation af havne som følge af Bornholms lange kystlinje.

Der findes også et bredt repræsenteret kulturområde, der tæller kulturinstitutioner inden for kunst, kulturhistorie, teater, musik, kunsthåndværk og natur. Institutionerne er fordelt rundt på øen ligesom borgerne kan finde folkebiblioteket repræsenteret i flere af de bornholmske byer.

Bornholm tiltrækker hvert år over en halv million turister, som typisk besøger øen i sommerhalvåret. Det betyder store udsving i antallet af gæster i løbet af året og dermed udbuddet af kultur- og fritidstilbud.

Den fremtidige udvikling af kultur-, idræts- og fritidstilbud på Bornholm tager udgangspunkt i de forhold, som er unikke for Bornholm. F.eks. er øens særegne natur, rige arkæologi, stærke kunsthåndværkermiljøer og en blomstrende madkultur eksempler på særlige bornholmske kvaliteter, som er blevet udfoldet i de senere år og har skabt værdi for Bornholm.

Med øje for det lokale engagement kan et fokus på Bornholms særlige potentialer bidrage til kvalitetsudviklingen af øens kultur-, idræts- og fritidstilbud, og derigennem samtidig styrke Bornholms attraktionsværdi for lokale, besøgende og kommende tilflyttere.

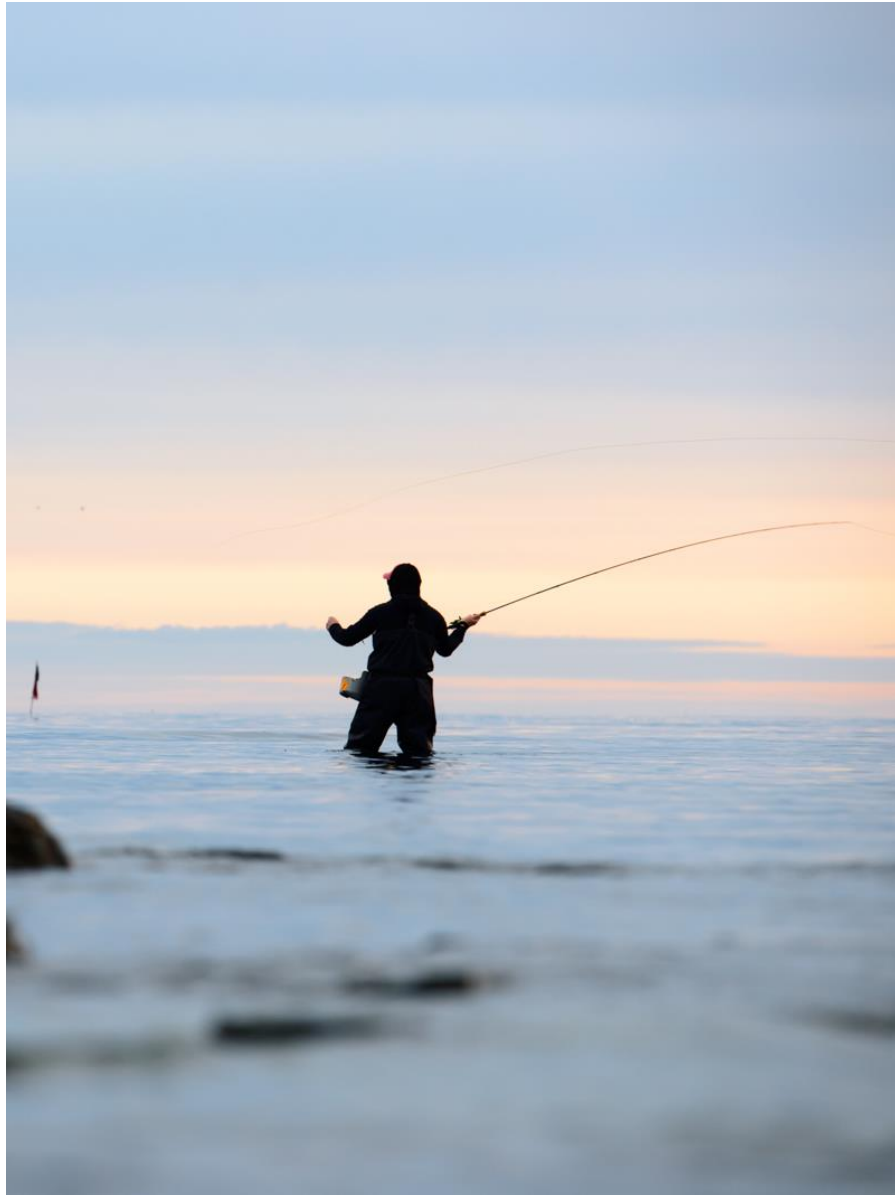
Fotograf: Torben Petersen

De fire fokusområder

Hvert fokusområde har en hovedambition, som fungerer som pejlemærke for det overordnede ønske med det respektive fokusområde. Til hvert fokusområde fremgår en række strategiske ambitioner, der sætter retning for de kommende år. Tanken er, at ambitionerne på sigt skal indgå i den årlige mål- og budgetproces som de langsigtede 4-årige mål for kultur- og fritidsområdet.

Til hver ambition gives eksempler på igangværende initiativer og forslag til nye. Disse eksempler har til formål at inspirere til formulering af handleplaner, som kommunens fagcentre, selvejende og kommunale kultur- og idrætsinstitutioner, lokale brugerråd, folkeoplysende foreninger, kultur- og idrætsforeninger m.fl. skal arbejde med på sigt.

Når politikken er vedtaget, formuleres og realiseres handleplanerne i samarbejde med ovenstående interessenter og indgår i den årlige budgetproces som 1-årige budgetmål.

Fotograf: Anders Nicander / Destination Bornholm

Fokusområde 1: Livskvalitet

Bornholm er en ø, hvor alle kan leve et godt, sundt og aktivt liv

Vores kultur er den måde vi lever på. Derfor skal kultur-, idræts- og fritidsaktiviteter tænkes ind i borgernes hverdag, så f.eks. kunst, natur og idræt bliver en naturlig del af den enkeltes liv.

Det skal være nemt at deltage i kultur-, idræts- og fritidsaktiviteter. Det skal være tilgængeligt for alle på Bornholm. Der skal være en mangfoldighed af tilbud.

Vi er alle forskellige og har forskellige interesser og fritidsbehov. Muligheden for selv at kunne vælge, hvilken aktivitet man deltager i samt hvor og hvornår kan have stor betydning for den enkeltes udfoldelse og livskvalitet.

Det betyder, at Bornholm ikke blot skal tilbyde et varieret fritids- og kulturudbud hele året rundt, men også give mulighed for, at bornholmerne kan udfolde sig fysisk, socialt og kreativt i alle aldre og i alle livsfaser. Her spiller øens enestående natur og mangfoldige kultur-, idræts- og fritidslivet en central rolle og kan være med til at understøtte folkesundheden.

Kultur-, idræts- og fritidslivet skal understøtte borgerens sociale, mentale og fysiske sundhed. Deltagelse i kultur- og fritidsaktiviteter kan f.eks. stimulere sanserne og bidrage til glæde og velvære ved at indbyde til bevægelse og socialt samvær såvel som individuel ro og fordybelse.

Ambitioner: Livskvalitet

Ambition 1

Kultur, natur og idræt bruges som middel til at øge borgeres sundhed og livskvalitet

Eksempler på konkrete initiativer:

- ❖ Styrket tværgående samarbejde om adgang til naturaktiviteter og naturoplevelser i form af det kommunale netværk om Friluftsliv
- ❖ Et styrket samarbejde og dialog mellem øens idræts- og kulturinstitutioner, skoler, plejecentre, botilbud, aktivitetscentre, patientforeninger, interesseorganisationer m.fl.
- ❖ Anvende natur som middel i borgeres sundhed og livskvalitet, eksempelvis som "Ud i det grønne rum", hvor naturoplevelser bruges som løftestang til at fremme trivsel
- ❖ "Hold hjernen frisk" – et tilbud om at holde hjernen frisk ved at koble fysiske og mentale aktiviteter i naturen
- ❖ Gå-grupper for mennesker i job og afklaringsforløb, eksempelvis som i "Styrk din sundhed"
- ❖ Forebygge ensomhed blandt ældre, ved at ældre får adgang til kultur, bevægelse og natur i hverdagen
- ❖ "11 for Health" hvor børn i 4., 5. og 6. klasser kombinerer fodboldspil, sundhedsviden og trivsel blandt kammeraterne
- ❖ At bruge musikken til at give børn med særlige behov de samme muligheder som andre børn, som f.eks. Kulturskolens Young Care-projekt

Ambition 2

Mennesker med funktionsnedsættelser skal have bedre adgang til kultur- og idræts tilbud

Eksempler på konkrete initiativer:

- ❖ Anvende kunst og kulturelle aktiviteter som et middel til at øge trivsel blandt borgere med psykisk sårbarhed og handicap som i projektet "Bevægelse igennem kultur", hvor kulturaktiviteter inddrages på botilbud i socialpsykiatri
- ❖ Naturforløb i rehabilitering af mennesker med erhvervet hjerneskade, som eksempel samarbejdet mellem projektet "Ud i det grønne rum" og Kommunikationscenteret
- ❖ Velfærdsallianceaftalens indsats som "Fodbold fitness" til målrettet mennesker med kronisk sygdom og DGI's indsatser vedr. mental sundhed

Ambition 3

Fagpersonalet i BRK skal have erfaring med og ressourcer til at inddrage kultur- og idrætsaktiviteter i borgernes liv

Eksempler på konkrete initiativer:

- ❖ Bygge bro mellem kommunens tilbud til borgerne og lokale kultur-, idræts- og fritidstilbud
- ❖ Give medarbejderne øget viden og løfte deres kompetencer ved f.eks. at afholde temadage og oprette netværk på tværs af fagcentre, foreninger og kultur- og idrætsinstitutioner.

Fokusområde 2: Dannelse og fællesskab

Alle skal have mulighed for at opleve, deltage i og bidrage til øens kultur- og fritidsliv

Menneskers liv og muligheder for udvikling og deltagelse i fællesskaber er med til at skabe forudsætninger for, at det hele menneske kan udfolde sig. Et rigt og varieret kultur- og fritidsliv giver sammenhængskraft i samfundet.

Dialog, tillid og respekt for sig selv og andre, er værdier, der skabes i fællesskaber, og som vokser ud af fællesskaber. Kerneværdier, som bl.a. udgør demokratiets grundpiller.

Øens borgere skal have mulighed for at deltage i aktiviteter og oplevelser, der bidrager til fælles forståelse af sig selv og sine omgivelser. De frivillige og professionelle kultur-, idræts- og fritidsaktører skal samarbejde og bidrage til et inkluderende samfund, hvor borgeren finder mening i at deltage og være med.

Allerede fra de er helt små, skal øens børn og unge møde den særegne bornholmske natur, kultur og kunst i rammer, der understøtter deres sociale, kreative og faglige kompetencer. Børnene og de unge skal stifte bekendtskab med deres kulturelle rødder, så de opnår en grundlæggende forståelse for deres egen kultur og er i stand til at se verden i et bredere perspektiv.

Ambitioner: Dannelse og fællesskab

Ambition 1

Det skal være nemt at finde information om øens kultur- og fritidstilbud

Eksempler på konkrete initiativer

- ❖ Digital optimering og formidling af øens foreningstilbud og aktiviteter på BRK.dk
- ❖ En samlet digital platform for lokale events og enkeltstående kultur- og fritidstilbud
- ❖ Synliggørelse af friluftstilbud og faciliteter igennem portalen "Ud i naturen.dk"
- ❖ Synliggøre kulturtilbud til børn og unge på "skoletjenesten.dk/Bornholm"

Ambition 2

Idræt, kunst, natur og kultur er en integreret del af børn og unges hverdag

Eksempler på konkrete initiativer

- ❖ Fastholdelse af Skoletjenesten Bornholm
- ❖ Sommeraktivitetsprogram for børn og unge
- ❖ Bevægelse, kunst, kultur og natur i børnehaver, fritidsordninger, skoler og uddannelsesinstitutioner
- ❖ Folkebibliotekernes fritidslæsningsstrategi for børn og gratis aktiviteter
- ❖ Årlig kulturdag for børn og unge arrangeret af Kulturskolen
- ❖ Børn og unge skal have besøgt udvalgte, lokale natur- og kultursteder i løbet af deres skolegang
- ❖ Fritidspas til børn, unge og voksne med sociale og økonomiske udfordringer

Ambition 3

Børn og unge er bevidste om bæredygtighed, biodiversitet og klima

Eksempler på konkrete initiativer

- Understøtte "Bright Green Island – i børnehøjde", som et led i arbejdet med at styrke og synliggøre børns grønne dannelse i dagtilbud og skoler
- Der placeres grej og friluftsudstyr i skolernes nærområde, som skolerne kan bruge i undervisningen
- Understøtte nye initiativer, der udvikler undervisere og fagpersoners kompetencer til en mere klimabevidst undervisning og aktiviteter for børn og unge

Ambition 4

Familier med børn er aktive inden for kultur, natur og idræt

Eksempler på konkrete initiativer

- *Mulighed for økonomisk støtte til familieaktiviteter fra kommunens fritidspas-ordning*
- *Understøtte familiers adgang til natur, kultur og idræt gennem kommunens familieindsats "De små Børns Bornholm"*
- *Udvikling af tilbud til børnefamilier på øens kulturinstitutioner og idrætsinstitutioner*

Fotograf: Stefan Asp / Destination Bornholm

Fokusområde 3: Samskabelse

Kultur - og fritidslivet skaber nye tilbud og rammer for øens udvikling og velfærd

Der skal skabes gode rammer for nyskabende samarbejder, der udvikler øens kultur-, idræts- og fritidsudbud, og sætter det mere i spil i udviklingen af samfundsområder, der understøtter det gode liv for kommunens borgere.

Samtidig skal borgerne sikres reel indflydelse på fremtidens kultur-, idræts- og fritidstilbud, f.eks. ved at de nuværende råd på kultur- og idrætsområderne erstattes af et brugersammensat råd, der får tillagt kompetence i forhold til bl.a. facilitetsudvikling.

Ved at styrke flere partnerskaber mellem kultur-, idræts- og fritidslivets aktører og kommunen kan koordineringsindsatsen, netværksdannelsen og ressourceudnyttelsen fremmes.

Det er derfor også vigtigt, at kultur-, idræts- og fritidsområdet bliver inddraget i kommunens strategiske udviklingsplaner for f.eks. grøn omstilling, sundhed, uddannelse, byudvikling, erhverv, arbejdsliv m.v. Der skal stilles skarpt på værdikæderne, så der skabes ringe i vandet og merværdi for kommunens borgere, foreninger og institutioner.

Ambitioner: Samskabelse

Ambition 1

Kultur-, idræts- og fritidsområdet inddrages i udviklingsplaner for by- og områdefornyelse

Eksempler på konkrete initiativer

- Større sammenhæng mellem idrætsområder og friluftsliv i byområder; eks. i Hasle fælled, hvor legeplads, overdækket hytte og aktivitetspladsen ligger i byområdet
- Fokus på udvikling af byrum og havnemiljøer, der samler mennesker og fællesskaber og, hvor kunst, idræt, bevægelse og naturen integreres i by og havnemiljøer
- Fremme udvikling af flere byrum og havnemiljøer, hvor naturen og friluftslivet giver øens borgere og turister mulighed for rekreativ udfoldelse
- Bidrage til udviklingen af "Byens Hus" i Rønne (Dams Gård)

Ambition 2

Fastholde og udvikle tværgående samarbejder om kultur-, idræts- og fritidstilbud

Eksempler på konkrete initiativer

- Velfærdsalliance aftalen mellem DBU-Bornholm, DBU og BRK
 - 11 for Health
 - Fodbold fitness til mennesker med kronisk sygdom
 - Fælles fodslag
- Samarbejdsaftale mellem DGI- Bornholm og BRK om at få flere borgere til at bevæge sig
- De små børns Bornholm
- Fokus på tiltag der forebygger ensomme ældre
- Sikre nye samarbejder og tiltag til målgrupper, der normalt har svært ved at deltage i kultur- og fritidsaktiviteter, eksempelvis borgere på botilbud og i plejecentre m.fl.
- Iværksætte aktiviteter, der understøtter den boligsociale indsats bl.a. i NordParken i Rønne (Bo42)

Ambition 3

Borgere skal inddrages i udviklingen af nye tilbud inden for kultur, idræt og fritid

Eksempler på konkrete initiativer

- *Afprøve nye modeller for brugeres indflydelse i beslutningsprocesser f.eks. som rådgivende organ og med selvstændig økonomisk kompetence på tværs af kultur og fritidsområdet*
- *Udvikling af havne igennem havnebrugerråd*
- *Styrke tiltag med inddragelse af borgere med funktionsnedsættelser i udvikling af relevante kultur-, idræts- og fritidstilbud*

Fokusområde 4: Faciliteter og mødesteder

Bornholm tilbyder gode og tidssvarende faciliteter for frivillige, foreninger og borgere

Der skal være lige adgang til kultur- og fritidsfaciliteterne, og de skal komme flest mulige til gode. De skal understøtte både organiserede og uorganiserede aktiviteter samt afspejle borgernes adfærdsmønstre og præferencer. Der kan f.eks. arbejdes på at skabe en grundforsyning af almene kultur- og fritidsfaciliteter på tværs af øen, mens specialiserede tilbud kun etableres få steder.

Kommunen arbejder løbende med at samle flere aktiviteter under fælles tag og skabe fleksibel adgang til både idrætshaller, medborgerhuse, biblioteker og faciliteter der understøtter friluftslivet. Det er dog fortsat nødvendigt at se på, hvordan eksisterende faciliteter kan udnyttes bedre og udvikles strategisk, så der skabes rammer for fremtidens friluftsliv, bevægelse, idræts- og kulturvaner.

Udviklingen af faciliteterne skal ske i dialog med borgerne og sammentænkes med den generelle udvikling af det enkelte lokalområde, så vi får skabt attraktive områder for både lokale og nye borgere. Ofte kan uformelle mødesteder understøtte denne udvikling og bidrage til levende kystområder, by- og lokalmiljøer.

Ambitioner: Faciliteter og mødesteder

Ambition 1

Faciliteter er tilgængelige og synlige

Eksempler på konkrete initiativer

- *Understøtte fleksibel adgang til faciliteter ved eks. booking via Conventus, WannaSport og åbne biblioteker*
- *Sikre fordeling af haltider til relevante målgrupper og foreninger i kommunale og selvejende haller*
- *Revidering af gældende kriterier og økonomisk tilskudsmodel til selvejende haller*
- *Understøtte udvikling og nye forbindelser mellem eksisterende faciliteter som idrætsområder, skoler og institutioner med naturområder i små og store byer*
- *Understøtte de naturmæssige og rekreative sammenhænge som natur- og kystområder, stier, faciliteter og ved at etablere flere og nye naturområder til friluft aktive borgere inde på øen, som eksempelvis " Den Grønne Bølge"*

Ambition 2

Faciliteter udvikles på baggrund af lokale behov og anvendelsesgrad

Eksempler på konkrete initiativer

- *Systematisk anvendelse af Conventus af kommunale og selvejende idrætshaller og medborgerhuse*
- *Afprøve nye samarbejder mellem kultur- og idrætsinstitutioner og foreninger om at bruge faciliteter på andre måder. f.eks. Bornholms Middelaldercentrets (BMC) tilbyder spejdere at bruge centrets skovarealer, når BMC er lukket for sæsonen*
- *Styrke offentlige og private samarbejder i facilitetsudvikling som eksempelvis nye kajakshelters, hvor BRK, private lodsejere og kajakforeningen samarbejder*
- *Kompetenceudvikling af bestyrelsesmedlemmer og daglig ledelse i selvejende haller og medborgerhuse*
- *Temadage og netværksmøder på tværs af øens selvejende institutioner og foreninger*
- *BRK indgår partnerskab med borgerforeninger/idrætsforening om udvikling af lokale mødesteder som f.eks. er tilfældet med Multihuset i Østerlars*

Ambition 3

Havnenes rolle som rekreative byrum skal styrkes

Eksempler på konkrete initiativer

- *Havnemiljøernes mangfoldighed skal styrkes i samarbejde med relevante partnere, så havnene danner rammer for forskelligartede aktiviteter som f.eks. fiskeri, foreningsliv, rekreation, erhverv, turisme og sejlerliv*
- *Synliggørelse af de kulturhistoriske værdier i havnene eks. i samarbejde med lokale museer*
- *Sikre vedligeholdelse af de fysiske rammer, så moler og kajer og historiske landmærker på havnene bevares*

Vores Ø og andre politikker

Vores Ø – En politik for kultur, idræt og fritid på Bornholm er kendetegnet ved, at den også understøtter andre politik- og fagområder så som børne- og ungeområdet, handicapområdet, natur og friluftsliv, by- og områdefornyelse, havne mv.

På den måde deler Vores Ø værdier med flere af kommunens øvrige politikker og forventes også at gøre det i politikker, der netop er under revision eller i støbeskeen.

